

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO PRACY
I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KRAJOWY STANDARD KOMPETENCJI ZAWODOWYCH

**Bursztyniarz
(731301)**

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Publikacja opracowana w ramach projektu systemowego pn. „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”. Priorytet I PO KL, Działanie 1.1

Krajowy standard kompetencji zawodowych Bursztyniarz (731301)

© Copyright by Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonane za podaniem źródła

ISBN 978-83-7951-000-9 (całość)

ISBN 978-83-7951-227-0 (227)

Nakład 1000 egz.

Publikacja bezpłatna

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

00-697 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 65/79, tel. (22) 237-00-00, fax (22) 237-00-99

e-mail: sekretariat@crzl.gov.pl <http://www.crzl.gov.pl>

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – Państwowego Instytutu Badawczego

26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (48) 364-42-41, fax (48) 364-47-65

e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

Spis treści

1. Dane identyfikacyjne zawodu	4
1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach.....	4
1.2. Notka metodologiczna i autorzy.....	4
2. Opis zawodu	6
2.1. Synteza zawodu	6
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu	6
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	6
2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu	6
2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/walidacji kompetencji	7
2.7. Zadania zawodowe	7
2.8. Wykaz kompetencji zawodowych	8
2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK	8
3. Opis kompetencji zawodowych	9
3.1. Przygotowywanie bursztynu do przerobu Kz1	9
3.2. Wykonywanie wyrobów z bursztynu Kz2	10
3.3. Kompetencje społeczne KzS	10
4. Profil kompetencji kluczowych	11
5. Słownik	12

1. Dane identyfikacyjne zawodu

1.1. Kod, nazwa zawodu i usytuowanie zawodu w klasyfikacjach

Według Klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy (KZiS 2010):

731301 Bursztyniarz

Grupa wielka Grupa wielka 7 – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (w Międzynarodowej Klasyfikacji Standardów Edukacyjnych ISCED 2011 – poziom 3).

Grupa elementarna 7313 – Jubilerzy, złotnicy i pokrewni (w Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie 7313 Jewellery and precious-metal workers).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe, Dział 32. Pozostała produkcja wyrobów, Grupa 32.1. Produkcja wyrobów jubilerskich, biżuterii i podobnych wyrobów.

1.2. Notka metodologiczna i autorzy

Opis standardu kompetencji zawodowych wykonano na podstawie: analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz głównie wyników badań analitycznych na 15 stanowiskach pracy w 15 przedsiębiorstwach (średnie – 1, małe – 4, mikro – 10, w tym produkcyjnych – 15, handlowe – 3, usługowe – 4), przeprowadzonych w lutym i marcu 2013 r.

Zespół Ekspertki:

- Mariusz Gliwiński – Ambermoda Mariusz Gliwiński w Sopocie,
- Michał Kosior – Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztywników w Gdańsku,
- Ryszard Uliński – ekspert niezależny, rzeczoznawca surowca i wyrobów z bursztynu w Gdańsku,
- Elżbieta Węgrzyn – Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego w Łodzi.

Ewaluatorzy:

- Jacek Ożdżeński – Pracownia Gemmologiczna Jacek Ożdżeński w Tarnowskich Górach,
- Mikołaj Hałaszczyk – Amber Costa Pracownia Biżuterii Artystycznej w Gdańsku.

Recenzenci:

- Wiesław Gierłowski – Pracownia Konserwacji Zabytków Wiesław Gierłowski w Zalesiu, k. Tucholi,
- Zbigniew Strzelczyk – Galeria Styl w Gdańsku.

Komisja Branżowa (zatwierdzająca):

- Tadeusz Befinger (przewodniczący) – Międzynarodowe Stowarzyszenie Bursztynników w Gdańsku,
- Karol Kowalski – Pomorska Izba Rzemieślnicza Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Gdańsku,
- Włodzimierz Luks – Związek Rzemiosła Polskiego w Warszawie,
- Jan Lipiński – Region Ziemia Łódzka NSZZ Solidarność w Łodzi.

Data zatwierdzenia:

- 08.10.2013 r.

2. Opis zawodu

2.1. Synteza zawodu

Bursztyniarz wykonuje przedmioty użytkowe i artystyczne z bursztynu.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania, obszary występowania zawodu

Bursztyniarz jest zawodem o charakterze produkcyjnym i usługowym. Celem jego pracy jest zaprojektowanie i wykonanie przedmiotów ozdobnych bądź artystycznych z bursztynu, w tym biżuterii. Bursztyniarz ocenia, klasyfikuje i przygotowuje bursztyn do produkcji ręcznej lub mechanicznej. Jest odpowiedzialny za właściwe i optymalne wykorzystanie bursztynu. W pracowniach produkcyjnych obsługuje maszyny i urządzenia do obróbki bursztynu.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Miejscem pracy bursztyniarza jest pracownia dostosowana do liczby pracowników, wielkości i charakteru produkcji. W pracowni występują zagrożenia dla zdrowia spowodowane hałasem, zapyleniem, wysoką temperaturą i wibracjami. Z tego względu ważne jest wyposażenie pracowni w urządzenia zabezpieczające (wyciągi, filtry itp.). Pracę bursztyniarza charakteryzują stałe czynności.

2.4. Wymagania psychofizyczne, zdrowotne, w tym przeciwwskazania do wykonywania zawodu

Wykonywanie zawodu bursztyniarza wymaga umiejętności oceny surowca i gotowych produktów, dlatego w tej pracy istotne są: spostrzegawczość, zdolność do podejmowania decyzji oraz cierpliwość. Bursztyniarz powinien mieć dobry wzrok, zdolności manualne i artystyczne, wyobraźnię przestrzenną i umiejętność twórczego myślenia. Specyfika zawodu wymaga także uzdolnień technicznych, umiejętności pracy w zespole, poczucia estetyki oraz wysokiego poziomu etyki.

2.5. Wykształcenie i uprawnienia niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód bursztyniarza można zdobyć na drodze kształcenia rzemieślniczego. Pracodawcy zatrudniają również osoby posiadające zawód 731305 Złotnik-jubiler. Możliwe jest również szkolenie praktyczne (przuczenie) na stanowisku pracy i zdobywanie doświadczenia w trakcie pracy pod nadzorem mistrza.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, potwierdzania/ wwalidacji kompetencji

Możliwości awansu w zawodzie bursztyniarza zależą m.in. od wielkości firmy, w której jest on zatrudniony. Większość firm to kilkuosobowe przedsiębiorstwa zatrudniające niewielką liczbę pracowników. Uruchomienie własnej działalności gospodarczej jest równoznaczne z awansem na stanowisko kierownicze. Uzyskane w trakcie pracy kompetencje zawodowe można potwierdzić w organizacji rzemieślniczej egzaminem czeladniczym lub mistrzowskim w zawodzie bursztyniarz. Posiadając kompetencje w zawodzie bursztyniarza, ma możliwość pracy po uzupełnieniu umiejętności zawodowych w zawodach pokrewnych np. 731302 Metaloplastyk; 731303 Szlifierz kamieni szlachetnych i ozdobnych.

2.7. Zadania zawodowe

- Z1. Pozyskiwanie i klasyfikowanie bursztynu (niezbędne kompetencje: Kz1, KzS).
- Z2. Magazynowanie bursztynu i wyrobów z bursztynu (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z3. Wykonywanie projektów biżuterii z bursztynu (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z4. Obrabianie ręczne lub mechaniczne bursztynu z zastosowaniem procesów technologicznych przerobu bursztynu (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z5. Obsługiwanie i konserwacja maszyn i urządzeń do obróbki bursztynu (niezbędne kompetencje: Kz2, KzS).
- Z6. Kontrolowanie jakości produktu oraz procesów wytwórczych (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).
- Z7. Organizowanie stanowiska pracy zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ochrony środowiska i ergonomii (niezbędne kompetencje: Kz1, Kz2, KzS).

2.8. Wykaz kompetencji zawodowych

Kz1 – Przygotowywanie bursztynu do przerobu (potrzebne do wykonywania zadań: Z1, Z2, Z6, Z7).

Kz2 – Wykonywanie wyrobów z bursztynu (potrzebne do wykonywania zadań: Z3, Z4, Z5, Z6, Z7).

KzS – Kompetencje społeczne (potrzebne do wykonywania zadań: Z1÷Z7).

2.9. Relacje między kompetencjami zawodowymi a poziomem kwalifikacji w ERK/PRK

Kompetencje zawodowe potrzebne do wykonywania zadań w zawodzie sugeruje się wykorzystać do opisu kwalifikacji na **poziomie 3** właściwym dla wykształcenia zasadniczego zawodowego w Europejskiej i Polskiej Ramie Kwalifikacji. Poziom ten jest uzasadniony miejscem usytuowania zawodu w Klasyfikacji zawodów i specjalności (grupa wielka 7 i jej odpowiednik w ISCED 2011).

Osoba wykonująca zawód bursztyniarza:

- 1) w zakresie wiedzy: zna podstawowe fakty, zasady, procesy i pojęcia ogólne, zna i rozumie podstawowe zależności w zawodzie przy przygotowywaniu bursztynu do przerobu i wykonywania z niego wyrobów oraz w szerszym zakresie elementarne uwarunkowania prowadzonej działalności w branży jubilerskiej;
- 2) w zakresie umiejętności: ma umiejętności wymagane do realizacji niezbyt prostych zadań i rozwiązywania prostych, typowych problemów w zawodzie bursztyniarza poprzez dobieranie podstawowych metod, narzędzi, materiałów i informacji, potrafi wykonywać zadania dotyczące wytwarzanie wyrobów z bursztynu według ogólnej instrukcji w częściowo zmiennych warunkach; umie odbierać i formułować niezbyt złożone wypowiedzi, także bardzo proste wypowiedzi w języku obcym.

3. Opis kompetencji zawodowych

Opis kompetencji dotyczy tylko kompetencji zawodowych zdefiniowanych w badaniach na stanowiskach pracy.

Wykonanie zadań zawodowych: Z1, Z2, Z6, Z7 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz1.

3.1. Przygotowywanie bursztynu do przerobu Kz1

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z przygotowaniem bursztynu do przerobu, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowywania wyrobów z bursztynu;
- zasady klasyfikacji bursztynu;
- materiałoznawstwo bursztynu;
- zasady sortowania bursztynu;
- metody badania bursztynu.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z przygotowaniem bursztynu do przerobu według określonej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- stosować zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowywania wyrobów z bursztynu;
- oceniać jakość pozyskanego bursztynu;
- określać rodzaj pozyskanego bursztynu;
- odróżniać falsyfikaty od bursztynu;
- sortować bursztyn według gradacji;
- sortować bursztyn według rodzajów;
- sortować bursztyn według przeznaczenia.

Wykonanie zadań zawodowych Z3, Z4, Z5, Z6, Z7 wymaga posiadania kompetencji zawodowej Kz2.

3.2. Wykonywanie wyrobów z bursztynu Kz2

Wiedza – zna i rozumie podstawowe fakty, zasady, procesy, pojęcia ogólne i zależności związane z wykonywaniem wyrobów z bursztynu, w szczególności zna:

- zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania wyrobów z bursztynu;
- etapy projektowania wyrobów z bursztynu, w tym biżuterii;
- podstawy obsługi maszyn i urządzeń do obróbki bursztynu;
- technologię obróbki ręcznej bursztynu;
- technologię obróbki maszynowej bursztynu;
- technologię obróbki termicznej bursztynu;
- metody oceny jakości wyrobów z bursztynu.

Umiejętności – wykonuje niezbyt proste zadania związane z wykonywaniem wyrobów z bursztynu według określonej instrukcji, w częściowo zmiennych warunkach, w szczególności potrafi:

- przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania wyrobów z bursztynu;
- projektować wyroby z bursztynu, w tym biżuterii;
- dobierać technologię do wykonania wyrobów z bursztynu;
- obsługiwać maszyny i urządzenia do wytwarzania wyrobów z bursztynu;
- kontrolować jakość wytwarzanych wyrobów;
- współpracować z projektantem biżuterii i jubilerem lub projektować wyroby z bursztynu.

Wykonanie wszystkich zidentyfikowanych w standardzie zadań zawodowych wymaga posiadania kompetencji społecznych KzS.

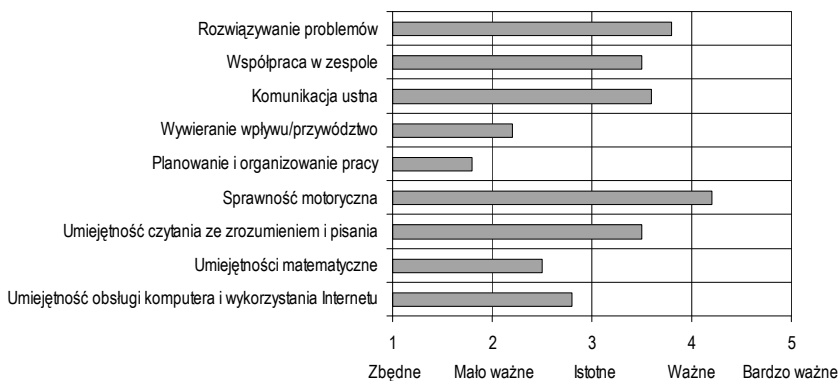
3.3. Kompetencje społeczne KzS:

- ponosi odpowiedzialność za przygotowanie bursztynu do przerobu i wykonywanie wyrobów z bursztynu,
- dostosowuje zachowanie do zmian w środowisku pracy bursztyniarza,
- pracuje częściowo samodzielnie i podejmuje współpracę w zorganizowanych warunkach pracy podczas przygotowania bursztynu, projektowania i wykonywania wyrobów z bursztynu,
- ocenia wpływ swoich działań realizowanych w ramach współpracy zespołowej w pracowni złotniczo-jubilerskiej i ponosi odpowiedzialność za ich skutki.

4. Profil kompetencji kluczowych

Ocenę ważności kompetencji kluczowych dla zawodu bursztyniarza przedstawia rys. 1.

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 731301 Bursztyniarz

5. Słownik

Zawód	– zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.
Specjalność	– jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy) wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki.
Zadanie zawodowe	– logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu, wyodrębniony ze względu na rodzaj lub sposób wykonywania czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się produktem, usługą lub decyzją.
Kompetencje zawodowe	– wszystko to, co pracownik wie, rozumie i potrafi wykonać, odpowiednio do sytuacji w miejscu pracy. Opisywane są trzema zbiorami: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych.
Wiedza	– zbiór opisów faktów, zasad, teorii i praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Umiejętności	– zdolność wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Kompetencje społeczne	– zdolność autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym oraz kształtowania własnego rozwoju, z uwzględnieniem kontekstu etycznego.
Kompetencje kluczowe	– wiedza, umiejętności i postawy odpowiednie do sytuacji, niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia.
Standard kompetencji zawodowych	– norma opisująca kompetencje zawodowe konieczne do wykonywania zadań zawodowych wchodzących w skład zawodu, akceptowana przez przedstawicieli organizacji zawodowych i branżowych, pracodawców, pracobiorców i innych kluczowych partnerów społecznych.
Kwalifikacja	– zestaw efektów uczenia się (zasób wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych), których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję.
Europejska Rama Kwalifikacji	– przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji, umożliwiający porównywanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych krajach. W Europejskiej Ramie Kwalifikacji wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się; stanowią one układ odniesienia krajowych ram kwalifikacji.
Polska Rama Kwalifikacji	– opis hierarchii poziomów kwalifikacji wpisywanych do zintegrowanego rejestru kwalifikacji w Polsce.
Krajowy System Kwalifikacji	– ogół rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji (potwierdzaniu efektów uczenia się) oraz zapewnianiu ich jakości.